

УДК 371.3:811.512.154
DOI 10.58649/1694-5344-2025-3-257-262

МЫРЗАНАЕВА М.К., КАСЫМБЕКОВА Н.Ж.

Ж. Баласагын атындагы КУУ,

И. Арабаев атындагы КМУ

МЫРЗАНАЕВА М.К., КАСЫМБЕКОВА Н.Ж.

КНУ имени Ж. Баласагына,

КГУ имени И. Арабаева

MYRZANAIEVA M.K., KASYMBEKOVA N.J.

KNU J. Balasagyn,

KSU named after I. Arabaev

ORCID: 0009-00017732-2222, SPIN-cod: 8895-3829

ЖОГОРКУ ОКУУ ЖАЙЫНДА АДИСТИК ТЕКСТТЕР МЕНЕН ИШТӨӨ

**РАБОТА С ПРОФЕССИОНАЛЬНЫМИ ТЕКСТАМИ
В ВЫСШЕМ УЧЕБНОМ ЗАВЕДЕНИИ**

WORKING WITH SPECIALIZED TEXTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Кыскача мүнөздөмө: Жогорку окуу жайында адистик тексттер менен иштөө менен студенттердин кыргыз тилин өздөштүрүү ишинде адистик мазмундагы тексттерди колдонуу кеңири практикаланууда. Макалада эл аралык мамилелер багытындагы адистик тексттердин кесиптик кыргыз тили дисциплинасында студенттердин билимин кеңейтүү менен практикалык жазуу жана оозеки ишмердүүлүгү боюнча өздөштүргөн билгичтиктерин, көндүмдөрүн жогорулатуу аркылуу кыргыз тили боюнча алган билимдерин келечектеги кесипте колдонууга багыттоо боюнча талдоолор берилет. Тексттерди өздөштүрүү процессинде жазуудагы айрым типтүү каталар менен иштөөгө жана орфографиялык эрежелердин колдонулушуна маани берип, тексттин окутуудагы мүмкүнчүлүктөрүн окутуучу туура пайдалана алат. Бул максатты адистик тексттер менен иштөөдө практикалоого болот. Илимий эмгекте жогорку окуу жайында адистик тексттер менен иштөө методикасы аркылуу студенттердин келечектеги кесипте кыргыз тилин колдонуунун актуалдуулугу эске алынат.

Аннотация: В научной статье анализируется использование специализированных текстов как средства обучения профессиональному кыргызскому языку в высших учебных заведениях. Определяются актуальность использования кыргызского языка в профессиональной сфере и выполнение информационно-коммуникативных функций, цель использования профессиональных текстов на кыргызском языке. В статье анализируются тематика, содержательная структура текстов, направленных на международные отношения и развитие одного из них в аудитории, методическая разработка текстовых заданий. Правильное и эффективное использование текстов на профессиональном кыргызском языке рассматривается как важный аспект для качественной коммуникации в образовательной и профессиональной сфере. Статья написана в целях совершенствования профессионального обучения кыргызскому языку в высших учебных заведениях с акцентом на методику усвоения содержания текста при обучении текстам по специальности.

Abstract: The scientific article analyzes the use of specialized texts as a means of teaching professional Kyrgyz language in higher education institutions. The relevance of the use of the Kyrgyz language in the professional sphere and the performance of information and communication functions, the purpose of using professional texts in the Kyrgyz language are determined. The article analyzes the subject matter, the content structure of texts aimed at international relations and the development of one of them in the audience, the methodological development of text assignments. The correct and effective use of texts in the professional Kyrgyz language is considered as an important aspect for high-quality communication in the educational and professional sphere. The article is written in order to improve the professional teaching of the Kyrgyz language in higher educational institutions with an emphasis on the methodology of assimilation of the text content in teaching texts related to the specialty.

Негизги сөздөр: Кыргыз Республикасы; текст; кыргыз тили; жогорку окуу жайы; адистик; методика; окутуу; элчи; эл аралык мамиле.

Ключевые слова: Кыргызская Республика; текст; кыргызский язык; высшее учебное заведение; специальность; методика; обучение; посол; международные отношения.

Keywords: Kyrgyz Republic; text; Kyrgyz language; higher education institution; specialty; methodology; training; ambassador; international relations.

Жогорку окуу жайында адистик тексттер менен иштөө методдору филологиялык эмес факультеттерде кыргыз тилин окутууда кеңири колдонулууда. Окутуу ишинде методикалык процессте белгилүү багыттагы кыргыз тилинде адабияттар, окуу материалдары, адистикке тиешелүү иш кагаздары, чакан илимий макалалардын, тексттердин маанисин түшүнүү, талдоо, кесиптик лексиканы өздөштүрүү жана практикалык колдонуу максаты көздөлөт. Окуу материалындагы ой жүгүртүүгө, жаңы маалыматты өздөштүрүүгө түрткү берүүчү каражат – текст.

Тексттер менен иштөө аркылуу студенттердин кыргыз тилинде кесиптик лексикасын калыптандыруу көндүмү өзгөчө орунда турат. Адистик тексттер башка тематикадагы тексттерден айырмаланып, студенттин келечектеги кесибине тиешеси бар чакан мазмунга, так түзүлүшкө, кесиптик терминдерге жана практикалык маалыматтарга ээ болот. Кесиптик тексттер төмөнкүдөй негизги өзгөчөлүктөргө ээ:

1. Терминдердин көп колдонулушу – ар бир тармактын өзүнө таандык кесиптик лексикасы жана түшүнүктөрү бар.

2. Так түзүлүшкө ээ – көпчүлүк учурларда адистик тексттер логикалык ырааттуулук менен берилет.

3. Илимий негиздүүлүк – кесиптик тексттерде субъективдүү пикирлерге караганда, фактыларга жана далилдерге басым жасалат.

4. Формалдуулук – көбүнчө расмий, публистикалык стилде жазылгандыгы менен мүнөздөлөт.

ЖОЖдун студентине тандап алган кесибине тиешеси бар деген максатта тексттерди тандалып алууда тексттердин тематикалык-түзүмүнүн өзүндө да логикалык ырааттуулук сакталышы маанилүү, алсак жөнөкөйдөн татаалга, белгилүүдөн белгисиздикке карай окутуу. Окутуу процессинде окуу материалындагы ой жүгүртүүгө жана өздөштүрүүгө түрткү берүүчү каражат – текст болгондуктан, тексттер семантикалык-структуралык өзчөлүгүнө, колдонуу чөйрөсүнө ылайыкталып тандалат. “Тексттердин мазмуну

өтүлүүчү теманын максатына ылайык окутулат”. [1, 6-б.]

Адистик тексттер менен иштөөдө студенттердин төмөнкү көндүмдөрүн өнүктүрүү күтүлөт:

- Эң биринчи кыргызча окуу жана түшүнүү жөндөмү – студенттер аудиторияда тааныш эмес тексттерди кыргызча өздөштүрүү көндүмү калыптанат.

- Сөз байлыгын өстүрүү – терминдерди жана адистик түшүнүктөрдү өздөштүрөт.

- Аналитикалык ой жүгүртүү – маалыматтарды талдоого жана сын көз караш менен кароого үйрөнүшөт.

- Жазуу жөндөмү – адистик макалаларды жана иш кагаздарын жазууга такшалат.

- Кесиптик даярдык – теорияны келечекте практикалык колдонууга үйрөнүү менен жумушка болгон даярдыкты жогорулатат.

Аталган максаттарды ишке ашыруу үчүн практикалык негизде эл аралык мамилелер багытынын кесиптик кыргыз тилин дисциплинасында иштелүүчү адистикке багытталган тексттердин бири “Кыргыз Республикасынын Атайын жана Ыйгарым укуктуу Элчисин кабыл алуучу өлкөгө дайындоо тартиби. Ишеним жана чакыруу грамоталарын тапшыруу тартиби”. Негизги этаптагы тексттин мазмуну менен таанышууга келсек:

Кыргыз Республикасынын Атайын жана Ыйгарым укуктуу Элчисин кабыл алуучу өлкөгө дайындоо тартиби. Ишеним жана чакыруу грамоталарын тапшыруу тартиби

Элчиликти Кыргыз Республикасынын Атайын жана Ыйгарым укуктуу Элчиси жетектейт. Ал келген өлкөдө өз мамлекетинин аккредиттелген расмий өкүлү болуп эсептелет. Эгерде аккредиттеген мамлекеттер каршы болбосо, элчи бир учурда бир нече чет мамлекеттерде элчи боло алат. Кыргыз Республикасынын Тышкы иштер министрлигинин көрсөтмөсү боюнча Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин эл аралык маселелер боюнча комитети менен консультацияларды жүргүзгөндөн кийин

Кыргыз Республикасынын Президенти элчини кызматка дайындайт. Тышкы иштер министри элчилик кызматка талапкерди Президентке кат түрүндө сунуштайт. Катка талапкердин өмүр баяны жана анын кесиптик сапаттарын тастыктаган тиешелүү документтер тиркелет. Президент тарабынан элчинин талапкерлиги жактырылгандан кийин, анын администрациясы ТИМди бул жөнүндө маалымдайт. ТИМ өз учурунда Жогорку Кеңештин эл аралык маселелер боюнча комитетине консультацияларды жүргүзүү үчүн талапкерге көрсөтмө жиберет.

Аккредиттей турган мамлекеттен жооп алганга чейин, элчи кызматына талапкер болгон адамга тиешелүү маалыматтар жашыруун болууга тийиш. Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешинин эл аралык маселелер боюнча комитети менен тиешелүү консультацияларды жүргүзгөндөн кийин ТИМ элчини аккредиттей турган мамлекеттин Тышкы иштер министрлигине агреманга (макулдукка) суроо-талап жөнөтөт. 1961-жылкы Дипломатиялык байланыштар туурасындагы Вена конвенциясына ылайык кабыл алып жаткан мамлекет суроо-талапка жооп бербей коюуга укуктуу. Мындай эреже мамлекеттер аралык мамилелердин курчуп кетпеши үчүн каралган. Жооп берилбесе, анда талапкер персона нон грата болуп, ал эми агреман алган талапкер персона грата болуп эсептелинет. Аккредиттей турган мамлекеттен оң жооп келгенден соң, элчинин дайындалышы туурасында Кыргыз Республикасынын Президентинин чечими Жарлык менен таризделет. Дайындалган өлкөгө кеткенге чейин элчиге ТИМ ишеним грамотасын даярдайт. Ишеним грамотасына президент өз колун коет жана ал Тышкы иштер министринин колу менен күбөлөндүрүлөт. Ишеним грамотасына кол коюлган күндөн тарта элчи өзүнүн ишине киришти деп эсептелет. Жаңы келген элчи кабыл алган мамлекеттин башчысына ишеним грамоталарын салтанаттуу түрдө тапшырат. Өлкөдөгү активдүү иштер келген өлкөнүн расмий жактарына, саясий жана коомдук ишкерлерине, ошондой эле дипломатиялык өкүлчүлүктөрдүн жетекчилерине визиттерди жасоодон башталат.

Сылык визиттер, келген өлкө менен үзгүлтүксүз байланыштарды орнотуу – эки тараптуу достук мамилелерди өнүктүрүп, чындоого умтулган дипломаттын кесиптик милдети болуп саналат.

Протоколдук ченемдерге ылайык, элчи ишеним грамоталарын тапшыргандан кийин өзү биринчи болуп сылыктык жолугушуусуна элчилерге гана бара алат. Ал эми өкүлдөр, туруктуу жана убактылуу ыйгарым өкүлдөр элчи аларга ишеним грамоталарын тапшыргандыгы тууралуу катты бергенден кийин элчиге улуу даражадагы кызматчы катары биринчилерден болуп сылык визити менен барышы керек. Элчи аларга жооп иретинде визит жасайт. Расмий жактардын визиттеринин кезектүүлүгү эреже боюнча жергиликтүү протоколдо жазылып, катуу сакталат; чет өлкөлүк элчилердин жолугушуусунун кезектүүлүгү да жергиликтүү протоколдук ченемдерге жана дипломатиялык корпуста түзүлгөн салтка баш иет.

Ошентип, дипломатиялык өкүлчүлүктүн жетекчисин дайындоо төмөнкү төрт баскычтан турат: а) агреманга суроо-талап; б) кызматка дайындоо; в) өлкөгө келүү; г) ишеним грамоталарын тапшыруу жана кызматка расмий түрдө киришүү. (“Дипломатиялык жана консулдук кызмат” окуу куралынан). [2, 53-54-бб.]

Адатта биринчи текст менен таанышып, мазмунун түшүнүү маанилүү. Окуп жатканда студенттердин мазмундук бөлүктөргө токтолуп, текстте аткарылып жаткан иш-аракеттердин ыраатын элестетүү аркылуу эске тутууга (мүмкүн бир нече жолу окуу) аракети болот. Аудиторияда жүргүзүлүүчү иштерде сабак учурунда тексттин мазмуну менен таанышкандан кийин Кыргыз Республикасынын Атайын жана Ыйгарым укуктуу Элчилерин башка өлкөлөрдө кабыл алуусун, ишеним жана чакыруу грамоталарын тапшыруусун же Кыргыз Республикасынын Президентинин башка өлкөлөрдүн элчилерин кабыл алуу аземдерин YouTube платформасынан сүрөттөрүн, видео маалыматтарын расмий сайттардан көрүү тексттин мазмунун ырааты менен эстеп калуу мүмкүнчүлүгүн жогорулатат. Студенттер видеону көрүү менен угуу, көрүү жана окуу аркылуу бир нече сезим органдарын колдонушат. Бул видеолорду, сүрөттөрдү колдонуу ыкмасы материалдын жакшы кабыл алынышына жана эсинде сакталып калышына көмөктөшөт. Негизинен визуалдык видеолор маалыматты аудиовизуалдык формада берип, татаал темаларды жөнөкөйлөтүп түшүндүрүүгө жардам берет. Айрыкча абстракттуу түшүнүктөрдү реалдуу көрүнүштөр менен көрсөтүү студенттердин түшүнүүсүн тереңдетет жана берилген

материал студенттерге кызыктуу болуп, окуу процессине болгон кызыгууну арттырат.

Аудиториядагы ишке же үй тапшырма катарында суроолорго жооп жаздырып жана оозеки бышыктап алуу үчүн аталган тестке карата төмөнкүдөй мазмундук суроолорду түзүүгө болот:

Жогорудагы текстке карата суроолор:

1. Текстти окуп чыгып, төмөнкү суроолорго жооп бергиле.

2. Кыргыз Республикасынын Атайын жана Ыйгарым укуктуу элчисинин талапкерлигин ким дайындайт?

3. Элчини дайындоодо ТИМ кандай иштерди жасайт?

4. Элчини кабыл алуучу өлкөгө дайындоо баскычтарын айтып чыккыла.

5. Элчиликке талапкер жөнүндө маалыматтар кайсы учурда жашыруун болот?

6. Персона нон-грата жана персона грата деген терминдер эмнени түшүндүрөт?

7. Ишеним грамотасы кандай даярдалат жана тапшырылат?

Текстке карата тапшырма катары дипломатиялык өкүлчүлүктүн жетекчисин дайындоо баскычтарын жазып чыккыла жана элчиликке тиешелүү сөз айкаштарын жазгыла, айрым сөздөргө антоним, синоним жазгыла, тексттин мазмунуна ылайыктуу макалдарды жазгыла деген сыяктуу тексттен кийинки бир нече көнүгүүлөрдү иштетүү, аягында тексттин мазмунун айрым студенттерге айттыруу – тексттин мазмунун терең өздөштүрүүгө жана адистик лексиканы өздөштүрүүгө шарт түзөт. Аудиторияда жана үйгө жазуу иштерин берүү учурда актуалдуу экенин белгилөө маанилүү, себеби жазуу иши аркылуу студенттерди сабаттуулукка үндөө жана такшалтуу иши жүрөт. “Жазма кеп – коомду байланыштыруучу маанилүү маданий фактор. Жазуу тексттери – ар бир адамды курчаган маанилүү компонент, дүйнө, аалам тууралуу маалымат берүүчү негизги булак. Ошондуктан коом өз маданиятын, жамааттык интеллектинин көрсөткүчү катары тилдик нормаларга өтө сезгич болушу зарыл”. [3, 157-б.]

Орфографиялык эрежелердин сакталышын түшүндүрүү иши да тексттер менен иштөөдө практикаланып келет. Орфографиялык сабаттуулукка окутуунун методикасына токтолсок, эрежелерди дароо үйгө

жаттоого берүү дайыма эле ийгилик алып келбейт, мындай ыкма студенттер тарабынан кызыгууну туудурбашын эске алуу маанилүү. Алгач аудиторияда сабаттуу болуунун актуалдуулугун белгилеп, студенттердин мамлекеттик тилге болгон жоопкерчилигин жана кызыгуусун ойготуп, сабаттуулукка мотивациялоо оң натыйжаларды берет.

Тексттер аркылуу иштөө аркылуу орфографиялык сабаттуулукка окутууда кыргыз тилинин жазуу эрежелеринин соңку редакциясынын эрежелерине таянабыз. [4, 24-25-бб.] Айрым эрежелердин жогорудагы текстте колдонулушуна токтолсок:

66-§. Мамлекеттик жана мамлекеттик эмес мекеме, ишкана, коом, фонд, уюмдардын аталыштарынын биринчи сөзү баш тамга менен башталып, калгандары кичине тамга менен айрым-айрым жазылат. Бул эрежеге тексттен Кыргыз Республикасынын Тышкы иштер министрлиги деген сөздүн жазылышын мисал кылабыз.

Эскертүү: Кыргыз Республикасынын Президенти, Кыргыз Республикасынын Баатыры өңдүү расмий аталыштардын бардык сөзү баш тамга менен башталып, айрым-айрым жазылат, текстте кездешүүчү сүйлөмдө: Кыргыз Республикасынын Президенти элчини кызматка дайындайт.

66-§. Мамлекет, мамлекеттик жогорку органдардын жана эл аралык уюмдардын аталыштарынын бардык сөздөрү баш тамга менен башталып, айрым-айрым жазылат, текстте: Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңешини учурайт. Буга улай кыскартылган сөздөр жана аларга мүчөнүн уланышы боюнча туура жазууну жөнүндө түшүнүк берүү да орундуу: – МИДде, ЖК – ЖКны, КР – КРдин ж.б.

39-§. Кызмат орундары. 5. Мамлекеттердин элчилеринин кызмат орундарынын расмий аталыштарындагы кызматчы сөздөрдөн башка сөздөр баш тамгалар менен башталып жазылат. Текстте элчи, атташе, генералдык катчы, император, каныша, хан, шейх деген сөздөр кичине тамга менен башталып жазылат. [5, 78-б.] Бирок текстте белгиленгендей, Кыргыз Республикасынын Атайын жана Ыйгарым укуктуу Элчиси дегенде мамлекеттик расмий кызмат катары баш тамга менен жазылып келет, бул Кыргыз Республикасынын дипломатиясы жөнүндө Кыргыз Республикасынын мыйзымында да жазылган.

Эске алуучу жагдайдын бири Т. Аширбаевдин Орфографиялык эрежелер.

Туура жазуу жана адабий ондоо боюнча практикалык колдонмосунда кыргыз тилинде туура жазуу боюнча практикалык жагдайлар бир кыйла кеңири берилген. 2005-жылы жарылангандыктан 2002-жылдын 28-июнунан – 2008-жылдын 26-июнуна чейинки айрым орфографиялык өзгөрүүлөр эске алынып жазылганын баамдалат.

“Орфографиянын принциптери менен эрежелери калың элдин катмарына оңой жана тез өздөштүрүү үчүн анын илимий негизи жеткиликтүү жана түшүнүктүү болушу талап кылынат. Эрежелердин илимий негизи ырааттуу жана түшүнүктүү, так кыска аныкталып түзүлсө, эл аны ыкчам тез үйрөнөт, өздөштүрөт, сабаттуулук ошончолук көтөрүлөт жана артат”. [6, 13-б.] Орфографиянын принциптерин текст менен иштөөдө эске алып, анын сакталышын мисалдар аркылуу бекемдеп туруу, сабатсыздык менен күрөшүүнүн негизги ыкмаларынын бири. Кыргыз тилин ЖОЖдордо окутууда бул маселе актуал-дуулугун жоготпой келет.

Тексттер менен иштөө көндүмдөрүн такшалтуу аркылуу студенттер жогорку курстарда илимий-изилдөө иштерине катышып, өз адистигин терең өздөштүрө алышат. Алардын кыргыз тилинде кесиптик лексиканы активдүү колдонушу маанилүү. Мындан улам, жогорку окуу жайларында кыргыз тилинде адистик тексттерге кызыгуу менен иштөө методикасын өркүндөтүү көңүл буруучу маселе.

Жогорку окуу жайында студенттердин адистик тексттерди өздөштүрүүсүн жакшыртуу үчүн ар кандай ыкмалар колдонулары белгилүү. Алардын ичинен негизгилери төмөнкүлөр:

1. Тексттин мазмунун анализдөө – тексттеги негизги ойлорду бөлүп көрсөтүү, түшүнүксүз сөздөрдүн маанисин аныктоо.
2. Конспект түзүү – тексттин негизги мазмунун кыскача жана логикалык ырааттуулукта баяндоо.
3. Терминологиялык сөздүк түзүү – адистик терминдерди колдонуу жана алардын маанисин түшүнүү.
4. Талкуулар жана дебаттар – адистик тексттердин мазмуну боюнча дискуссия уюштуруу.
5. Практикалык тапшырмалар – теориялык материалдарды иш жүзүндө колдонууга үйрөтүү (бул иш тексттин мазмунуна жана окутуу процессинин жагдайына карата ишке ашат).

Тексттерди туура иштетүү методдору аркылуу студенттер илимий-изилдөө иштерине катышып, өз адистигин терең өздөштүрө алышат. Мындан улам, жогорку окуу жайларында адистик тексттер менен иштөө методикасын өркүндөтүү маанилүү маселе бойдон калууда.

Тандалган тексттердин мазмуну, логикалык түзүлүшү дисциплинанын жумушчу программасы менен шайкеш келиши маанилүү. “Тандалган тексттер окутулган адистикке, курска, жумушчу программанын темасына, мазмунуна ылайыкталат”. [8, 68-б.] Ошол эле учурда тексттер менен иштөө студенттердин өз алдынча иштөөсүндө кеңири колдонулат. Бул учурда аудиториялык текст менен студенттин өз алдынча иштей турган тексттин функционалдык деңгээлинде, түзүлүшүндө айырмачылык болот. Мисалы эл аралык мамилелер багытындагы тексттерге тарыхтагы белгилүү элчилер Кыргыз Республикасындагы белгилүү дипломаттары, мамлекеттик коомдук кызматкерлер жөнүндө, дипломатиялык сүйлөшүүлөрдө тил маданиятынын орду, эл аралык уюмдардын ишмердүүлүгү тууралуу темаларды берсек болот. “Бул учурда тапшырма ар кандай эле өз алдынча иштин өзөгү катары, бир жагынан өз алдынча таанып-билүү иш-аракетинин баштапкы түрткүсү катары чыкса, экинчи жагынан аудиториялык же аудиториядан тышкары сабактардын дидактикалык максаттарына ылайык, студенттин окуу ишмердүүлүгүнүн белгилүү бир структурасын активдештирет”. [9, 23-б.]

Аталган тексттер менен иштөө аркылуу милдеттер окутуу процессиндеги төмөнкү компонентти ишке ашырууга болорун белгилейбиз:

1. Билим берүүчүлүк компоненттин максаты – кесиптик кыргыз тили дисциплинасында эл аралык мамилелер багытындагы тексттер аркылуу студенттердин билимин кеңейтүү. Практикалык жазуу жана оозеки ишмердүүлүгү боюнча өздөштүргөн билгичтиктин, көндүмдөрүн келечектеги кесипте колдонууга шыктандыруу.

2. Өркүндөтүүчүлүк жана практикалык-кесиптик компоненттин максаты – кесиптик багыт боюнча өздөштүргөн билимин андан ары кыргызча тереңдетип өнүктүрүүгө жана кесипте кыргыз тилин колдонууга багыттоо.

3. Тарбиялык компоненттин максаты – жаштарды коомчулук алдындагы адамдык

парзын, кесиптик компитенттүүлүгүн
тексттердин иштелиши аркылуу таанытуу,
сабаттуулукка үндөө, улуттук аң-сезимин
өнүктүрүү.

Колдонулган адабияттар

1. Мырзанаева М.К. Мамлекеттик тилди окутууда кесипке багыттоочу тексттердин мазмуну жана максаты // Вестник КНУ им. Ж. Баласагына, 2019, №3, 141-б.
2. Эл аралык мамилелер багытында окуган студенттерге кыргыз тили боюнча тексттердин жана көнүгүүлөрдүн жыйнагы (окуу куралы) / Түзгөн: М.Э. Зарипова, Г.М. Акунова. – Бишкек, 2017, 140-б.
3. Касымбекова Н.Ж., Алымбаева З.А. Дисграфия – заманбап коом көйгөйү // Вестник Ыссык-Кульского университета, 2024, 59-б.
4. Кыргыз тилинин жазуу эрежелери.: Соңку редакциясы. КРдин Президентине караштуу Мамлекеттик тил боюнча улуттук комиссия. – Бишкек, 2009, 32-б.
5. Аширбаев Т. Орфографиялык эрежелер. Туура жазуу жана адабий ондоо боюнча практикалык колдонмо. – Ош, 2005, 116-б.
6. Карасаев Х.К., Кыргыз тилинин орфографиялык сөздүгү. – Бишкек, 2009, 640-б.
7. Режим доступа: <https://cbd.minjust.gov.kg/203948/edition/850651/kg>
8. Мырзанаева М.К. Жогорку окуу жайларда кесиптик кыргыз тилин окутууда улуу ойчул Ж. Баласагынын чыгармасынын орду // Вестник КНУ им. Ж. Баласагына, 2024, №3, 491-б.
9. Асипова Н.А., Баялиева А.С., Курманбек кызы Мира. Студенттердин өз алдынча иштерди аткаруудагы чыгармачылык маселесин калыптандуруунун психологиялык педагогикалык маселелери // Вестник КНУ им. Ж. Баласагына, 2024, №1, 23-б.

Рецензент: филол.и.к., доцент Бешкемпилова А.И.